

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1546. usque ad annum 1549

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1770

VD18 90118529

§. 65. Mauritius Dux, atque Elector Brandenburgicus apus Cæsarem questi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66608)

Sæcul. XVI. per efficacem operam nostram brevi libertatem consecuturum. His perceptis Landgravius ira commotus ambos adesse voluit, fidem sibi datam obtestatus, cujus fiducia fretus huc sese contulisset, postea eosdem rogabat, ut ipsimet proprii sui honoris curam habeant, & quid sibi, quid uxori & liberis promiserint, in memoriam revocent.

§. LXV.

Mauritius Dux, atque Elector Brandenburgicus apud Cæsarem questi.

Thu. l. 4.

Mauritius Dux, ac nonnulli Electoris Brandenburgici Consiliarii cum Landgravio versabantur, ut eidem aliqua ex parte satisfacerent: altera vero die ambo hi Principes pro Landgravio deprecaturi Cæsarem adeunt, eidemque hæc exponunt: *Ea res plurimum ad nostram existimationem pertinet; neque enim, si qua fuisset vel minima suspicio, ei auctores fuisset, ut se sisteret, nec ille ad eum locum, ubi libertatem esset amissurus, unquam venisset: cum ergo ejus rei nomine illi fidem dedimus, rogamus, ut Cæsarea Majestas nostrarum precum rationem habere, fidemque Hasso datam liberare velit.*

Ad hæc respondit Imperator:
 „ Quid vos Hasso promiseritis, ignoro,
 „ ego quidem eidem caveram, quod
 „ ne-

„ nequaquam perpetuo carceri sit in-
 „ cludendus, nunquam tamen pollici-
 „ tus sum, quod omnino non esset de-
 „ tinendus, nec aliud in pactis perscri-
 „ ptum legitur. „ Accepto responso
 ambo hi Principes Cæsaris Ministros
 questum adeunt, significantes, hac ra-
 tione cum Landgravio contra concor-
 diæ articulos procedi. Verum Ministri
 quantocius initi pacti tabulas proprio
 Landgravii chirographo signatas produ-
 cunt, in quibus tamen deprehendeba-
 tur, quod mutata voce Germanica *Eis-
 nige*, quod idem significat, ac *ullo*, per
 fraudem literæ *n* subrogata fuerit litera
W, ita ut legeretur *EWige*, ac sensus
 esset, quod Landgravio cautum foret
 de carcere *perpetuo*: *Er wolle ihn mit
 ewiger Gefängniß nicht belegen*: non au-
 tem quod Landgravius ab omni carcere
 liberandus foret, seu *er wolle ihn mit eis-
 niger Gefängniß nicht belegen*. Plures
 equidem Historici Cæsarem hac ratio-
 ne datam fidem violasse accusant, Itali
 tamen, atque Hispani ejusdem integri-
 tatem toto studio vindicant (*).

B b 5

Rebus

(*) Hanc fraudem, si tamen intervenit,
 vix Historicorum ullus ipsi Cæsari imputat, sed
 illius auctorem existisse Granvellanum Thua-
 nus scribit, alii vero Albæ Ducem in crimen
 vocant,

Sæcul. XVI.

A.C. 1547.

Rebus ita non sine animorum contentione agitatis tandem fuit conclusum, quod Landgravio, quocunque libuerit, abire integrum esset: cum vero hic, ut incolumis domum reverti posset, fidei publicæ literis sibi caveri peteret, id ei denegatum, quamvis ambo Principes pro eo summis precibus instarent: Biduo autem transacto eidem nun-

vocant, Avila autem, necnon Natalis, Surius, Ulloa & alii tradunt, quod Landgravius propria manu formulam conditionum perscripserit, proinde de scripturæ aut scriptoris errore, vel fraude merito conqueri non potuerit, imo ut inquit Surius: *Landgravius principio quidem graviter captivitatem suam tulit, postquam vero cum SUI S IPSIUS SCRIPTIS convinceretur, eam fortunam cepit moderatius ferre.* Insuper in Cæsaris rescripto per Heldium Vice-Cancellarium Landgravio concessio disertis verbis legitur; Desgleichen auch, daß Seine Fürstliche Gnaden nicht mit ewiger Gefängniß, noch mit Entsetzung derselben Güther möchte beschwert werden: Utut demum res se habuerit, verissima est Arnoldi animadversio: *Certe, inquit ille in vita Mauricii p. 1216. cum ante id tempus Landgravius multa insidiosè (juxta Lutheranae Doctrinæ præscripta) egisset, & callide, voluisse credo Deum, ut in hunc modum vulpecula a vulpe deciperetur.*

nuntiabatur, quod Cæsarem in itinere comitaretur: ecquidem nova hac repulsa, quæ prioris injustitiæ partus erat, magis exacerbatus, primo morem nullatenus gerere statuit, postea tamen, cum viribus, ac dignitate inferior esset, saniora Mauritii, ac Electoris Brandenburgici consilia sequi, habitaque patientia sese novis iussis subicere decrevit, præcipue cum hi eidem promitterent, se nil, ut brevi redire posset, intentatum relicturos, nec etiam a Cæsaris aula recessuros, priusquam libertati restitutus esset. Ergo Cæsarem Numburgum usque comitantur, rursus apud eum pro Landgravio deprecantes: Verum tertio post die Carolus eisdem ulterius progredi inhibuit, adjectis etiam minis, quod Hassiæ Landgravium in Hispaniam captum ablegaturus esset, nisi ab importunis ejusmodi precibus desisterent. Hanc repulsam ægre admodum tulere Mauritius Dux, atque Elector Brandenburgicus, cumque obfirmatum Cæsaris animum flectere desperarent, sinistram habiti colloquii, precumque successum Landgravio significarunt, eumque rogarunt, ut ipsos haberet excusatos, eoquod accepto nuper Cæsaris mandato, eundem ulterius sequi præpedirentur, ut tamen Landgravium ob miseram fortis suæ conditionem

Sæcul. XVI.
A. C. 1547.

Sæcul. XVI. nem valde afflictam solarentur, eidem
A. C. 1547. significari fecerunt, quod insuperhabita
 Cæsaris indignatione brevi ad Comitiam Augustanam mense Septembri celebranda profecturi, & nullum studium pro ejus libertate prætermittendi essent, quam certo sperandam fore ajebant, si ipse centum illa, & quinquaginta aureorum millia in nuperis pactis promissa pendere, ac de reliquis etiam conditionibus integra fide servandis cavere vellet. Landgravius cum amissam libertatem cuius rei dispendio redimere paratus esset, conciliationis viam sibi ab utroque Principe propositam arripere statuit, cunctaque ab eo postulata executus est, arcesque suas demoliri, pecunias numerari, ac belli tormenta tradi curavit; necdum tamen libertatem consequi poterat.

§. LXVI.

Augustanus Conventus a Cæsare indictus.

Sleid. comm. lib. 19. p. 677. **H**ac severitate Cæsar non nihil Protestantium factionem deterruit, insuper etiam die tertia Julii Principum Imperii comitia die prima Septembris Augustæ celebranda indixit, atque in mandati sui literis hæc exposuit: *Hucusque bello sui præpeditus, quo minus ad ante-*